

MODEL DE CREIXEMENT

Els mateixos problemes set anys després

Dèficit comercial i baixa productivitat, símptomes que repetim els errors del passat

JÚLIA MANRESA
BARCELONA

Des de l'inici de la crisi s'han repetit les crides de tots els sectors i colors de la política i l'economia defensant la necessitat d'una reforma profunda del sistema productiu espanyol. La crisi, es deia, havia de servir per rectificar. El model de creixement basat en la pobresa formativa, la baixa competitivitat i els desequilibris exteriors va quedar àmpliament qüestionat i, aparentment, desterrat per sempre més.

El govern socialista de Zapatero fins i tot va aprovar, l'any 2011, una llei de l'economia sostenible, amb el canvi de model estructural com a principal objectiu. Després van venir les reformes laborals i, molt recentment, la reforma fiscal del govern popular de Rajoy. Però, malgrat aquestes polítiques, ara que l'economia espanyola torna a créixer, rebroten algunes mancances d'abans de la crisi.

"D'aquesta crisi o en sortim més alemanys o no ens en sortirem", vaticinava l'economista Josep Oliver en una entrevista a aquest diari l'any 2011, en referència a la capacitat exportadora de la primera economia europea. A primera vista, les últimes dades sembla que van anar en aquesta direcció. El 2014 les exportacions van marcar un rècord històric tant a Catalunya com a Espanya. I la tendència s'ha mantingut aquest inici

del 2015 (millor a Catalunya que al conjunt d'Espanya, en aquest cas). Però com que, al mateix temps, el consum intern està creixent, les importacions estan augmentant a tota velocitat i el dèficit comercial (la diferència entre el que s'importa i el que s'exporta) marca rècords. El del 2015 ha sigut el febrer amb una balança negativa més elevada des de l'inici de la sèrie històrica, l'any 1971.

El repunt del dèficit comercial desperta alertes entre els que l'interpreten com a símptoma d'una de les malalties cròniques de l'economia espanyola: la dependència de les importacions. "Cada vegada que l'economia creix, importem més del que exportem", explica Jordi Sevilla, exministre d'Administracions Públiques. "Bona part de les exportacions les aconseguim a base d'importacions", apunta Antonio González, ex secretari general d'Ocupació del govern espanyol. L'exemple clàssic és el de l'automòbil: "A més de l'energia que consumim, de tots els components que necessitem per fabricar un cotxe, una bona part els hem d'importar, i en la majoria de casos l'enginyeria també". Per tant, quan l'economia espanyola funciona, depèn de l'exterior.

"Si continuem així, estem condemnats al dèficit crònic", augura Jesús Palau, d'Esade. La causa: la falta de competitivitat del sector industrial. Aquests tres experts coincideixen a criticar que els guanys de

Formació
La falta de productivitat va lligada al baix nivell educatiu dels treballadors

Atzucac
Per poder exportar, la indústria necessita importar components

Impostos
Els problemes fiscals es mantenen tot i la reforma aprovada recentment

POC COMPETITIU
L'economia espanyola segueix patint una baixa productivitat.

DAVID RAMOS / GETTY

productivitat s'hagin fet bàsicament a través de la reducció del nombre de treballadors i de salaris. "Hem augmentat competitivitat reduint costos laborals, però no hem augmentat la productivitat", alerta Palau. I qui troba feina està abocat a la precarietat, tal com denuncia José García Montalvo, de la UPF.

Per la seva banda, Antonio González creu que la balança comercial negativa demostra que no s'han fet els canvis estructurals corresponents. A parer d'aquests experts, una de les claus per solucionar-ho és l'educació. "Cal més formació perquè és una de les causes de la baixa productivitat", defensa. Fa pocs dies l'OCDE alertava de l'alt percentatge de *ni-ni* a Espanya, un 23% dels joves, i de la necessitat d'aprofundir en la formació professional, que encara està molt lluny dels nivells de països com Alemanya, on una de cada cinc persones entre 20 i 45 anys té un títol de formació professional.

Recaptació fiscal insuficient

Aquest desequilibri en la balança comercial ve acompanyat per l'altre gran dèficit històric que arrossega l'economia espanyola, el fiscal. L'any passat Espanya va gastar 60.500 milions més dels que va ingressar: el dèficit més alt de l'eurozona, només superat per Xipre. "Malgrat que som en els anys de més recaptació d'impostos i de retallades en la despesa pública, encara no ingresseu més del que gastem", diu Palau. Si a aquestes dues balances negatives s'hi suma el deute extern

de l'Estat, que a principis d'any supera el 160% del PIB, la situació es complica. Aquí és on González posa l'accent: "No em preocupa que gastem més que abans de la crisi, em preocupa si podem finançar-ho".

Jordi Sevilla alerta que, si no s'inverteixen aquestes balances, "no es podrà pagar el deute i Espanya continuarà sent vulnerable al que passi als mercats internacionals". González recorda que la despesa pública espanyola encara està per sota de la mitjana europea. "El problema és que la recaptació fiscal és insuficient".

Tant Palau com González creuen que reduint els "forats fiscals" que arrossega el sistema aquesta balança s'invertiria i la despesa pública podria reconduir-se. "És sorprenent que amb unes figures fiscals similars a les de la resta d'Europa la nostra recaptació en impostos estigui molt per sota de la mitjana", diu González.

Així doncs, coincideixen que l'economia espanyola presenta les mateixes característiques estructurals que abans de la crisi. "I, vista la direcció de les reformes -segons Palau-, no deixarem d'arrossegar-les".

El camí per abandonar aquestes mancances és clar per als experts consultats: invertir en recerca per donar valor afegit als productes exportats, aconseguir una població més formada, reduir el cost de l'energia i fer créixer els ingressos públics per poder sortir de l'endeutament. Una radiografia pràcticament calcada de la de fa set anys.

La necessitat d'una reforma real del sistema

Jordi Sevilla

EXMINISTRE D'ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

"Durant la crisi vam arribar a tenir superàvit, però no hem canviat el model de creixement, continuem tenint els mateixos problemes"

Antonio González

EX SECRETARI GENERAL D'OCCUPACIÓ

"No som Alemanya, hem de controlar el dèficit. Sempre que creixi menys que el PIB nominal pot ser sostenible, però caldria invertir-lo"

Jesús Palau

PROFESSOR ECONOMIA D'ESADE

"El PIB ja pot anar creixent, que, si no es redistribueix, els problemes de base hi seran sempre, la rebaixa de salaris no és el camí per al canvi"

Josep Oliver

CATEDRÀTIC ECONOMIA UAB

"La indústria ha de mantenir el lideratge en la sortida de la crisi si volem recuperar el paper de potència industrial a Europa que hem perdut"